

Даний захід розраховано на студентів-правників будь-якого курсу навчання у вищому навчальному закладі.

Метою заходу є змістовне та щільне ознайомлення студентів із роботою судової гілки влади із середини.

Захід рекомендовано проводити о другій половині дня протягом трьох днів до трьох годин на день.

Для участі у заході пропонується залучати від 5 до 10 студентів з 3-5 курсів.

Орієнтовний сценарний план проведення заходу зі студентами-правниками

I-й ДЕНЬ:

Зустріч студентів в приміщенні суду

Знайомство студентів із суддею

Оглядова екскурсія по суду; ознайомлення з організацією роботи суду, структурних підрозділів

Участь у судовому засіданні

II-й ДЕНЬ:

Дискусія щодо «домашнього завдання»

Ознайомлення студентів із роботою секретаря судового засідання

Ознайомлення студентів із роботою помічника судді

III-й ДЕНЬ

Дискусія щодо «домашнього завдання»

Імпровізація судового засідання

Кава із суддею

I-й ДЕНЬ:

1-1. Зустріч студентів в приміщенні Суду

(до 10 хвилин)

Перший візит студентів до суду може супроводжуватись куратором-викладачем. Однак, враховуючи вік аудиторії, вони можуть прийти до суду й самостійно за попередньою домовленістю із суддею-спікером.

Перед призначенням дня для візиту студентів, староста групи студентів або куратор-викладач повинні надати судді-спікеру списки студентів, що мають завітати до суду.

Списки повинні містити інформацію про:

- прізвище, ім'я та по-батькові студента;
- начальний заклад та факультет, в якому він навчається;
- номер курсу.

Перед візитом студентів, прес-секретар або інший працівник суду за дорученням керівництва має надати працівникам, що забезпечують охорону суду та дотримання пропускнуго режиму списки студентів, які мають завітати.

В день прибуття студентів до суду їх повинен зустріти призначений суддею-спікером або керівництвом суду працівник.

Працівник, який зустрічає студентів повинен поводити себе приязно, ввічливо та, при цьому, стримано і впевнено.

Працівника суду, який зустрічає студентів супроводжує прес-секретар. Прес-секретар здійснює фото – та/чи відео – фіксацію заходу.

Для подальшого висвітлення заходу варто також запросити представників ЗМІ. В такому випадку, обов'язок супроводу журналістів покладається на прес-секретаря суду.

Працівник суду наголошує на необхідності дотримання стриманої поведінки в суді, за потреби проводить студентів та їх куратора-викладача до гардеробу.

Потім працівник суду супроводжує студентів та куратора-викладача для зустрічі із суддею-спікером.

Зустріч із суддею-спікером може проводитись або в його кабінеті або в залі судових засідань.

1-2. Знайомство студентів із суддею

(до 30 хвилин)

Привітання студентів суддею-спікером

Суддя представляється студентам, студенти представляються судді. Кожен коротко розповідає про себе. Розповідь судді-спікера про себе, про його кар'єрний шлях – є важливим моментом в налагодженні відкритої комунікації. Студенти у такій розмові повинні зрозуміти, що суддя – теж людина, зі своїми хвилюваннями, труднощами, падіннями та злетами.

Розповідь судді про свою роботу, особливості здійснення судочинства в юрисдикції того суду, до якого завітали студенти.

Таку розмову рекомендується проводити у формі діалогу (питання-відповідь). Саме у формі діалогу відбувається налагодження контакту з аудиторією.

Окрім того, задаючи питання студентам та заслуховуючи їх відповіді, суддя зможе зрозуміти рівень підготовки студентів та від цього відштовхуватись в подальшій програмі проведення заходу.

Під час спілкування зі студентами, судді-спікеру доцільно наголосити на змінах, що відбулися в процесі реформування судової влади; ролі і статусі судді-спікера; важливості питання

незалежності судової влади; розкрити питання організації діяльності суду; інші питання, які цікавлять відвідувачів.

Окрім того, суддя може роз'яснити студентам правила поведінки в Суді; судовому засіданні.

Пропонується також надати студентам стислу інформацію про правила етичної поведінки суддів відповідно до Кодексу суддівської етики, Бангалорських принципів поведінки суддів від 19.05.2006 р.

1-3. Оглядова екскурсія по Суду

(до 40 хвилин)

Під супроводом судді-спікера, за участю прес-секретаря, студентам рекомендується провести невелику екскурсію по Суду, зокрема, з метою ознайомлення студентів з умовами роботи у суді. Для чого пропонується продемонструвати студентам:

- кабінет судді;
- кабінет помічника судді/секретаря судового засідання;
- канцелярію;
- архів;
- належним чином обладнану залу судового засідання;
- кімнату історії, музей чи іншу «родзинкою» Суду (за наявності);
- тощо.

1-4. Участь у судовому засіданні

(до 60 хвилин)

Студентів пропонується залучити до участі у судовому засіданні в якості сторонніх спостерігачів. Для цього завчасно варто підготувати залу судового засідання, яка дозволяє комфортно розмістити не тільки учасників судового процесу (яких може бути чи мало), але й студентів.

Якщо в день візиту студентів суддя-спікер має призначені до розгляду судові справи – студенти, в якості сторонніх спостерігачів, спостерігають за проведенням ним судового засідання.

Якщо в день візиту студентів суддя-спікер не має призначених до розгляду судових справ, студентів може бути залучено до спостерігання за судовими процесами по справам, які перебувають в провадженні інших суддів Суду. В такому випадку, суддю необхідно завчасно (мінімум за день) повідомити про візит студентів.

Перед початком судового засідання головуючому судді варто навести студентам фабулу справи (загальну інформацію про підстави та предмет позову, підстави заперечень тощо).

По закінченню судового засідання рекомендовано надати студентам можливість висловити свої враження; задати запитання з приводу судових засідань.

По завершенню першого дня візиту студентів, суддя може обговорити з ними їх враження, а також запропонувати їм виконати «домашнє завдання».

У якості «домашнього завдання» студентам можна запропонувати на вирішення задачі щодо етичних правил поведінки суддів; обмежень, що накладає на суддю виконання такої важливої функції, як відправлення правосуддя.

Для вирішення таких задач студентам рекомендовано використовувати Кодекс суддівської етики, Бангалорські принципи поведінки суддів.

Як приклад, можемо навести наступні задачі, подібні запропонованим Національною школою суддів України для суддів в дистанційному курсі з питань етики поведінки судді:

Завдання 1:

Судді районного суду увечері передзвонив його друг і повідомив про те, що в його квартирі здійснюється обшук працівниками міліції і попросив втрутитись у цей процес, захистити його. Суддя, з'явившись терміново, пред'явив своє посвідчення, і запропонував повідомити йому, у чому справа та припинити обшук.

Завдання 2:

Працівник поліції зупинив автомобіль, за кермом якого перебував суддя, у зв'язку з порушенням Правил дорожнього руху. На пропозицію пред'явити документи водій в грубій формі повідомив, що він є суддею, про що працівник поліції повинен знати, оскільки працюють вони в одному районі.

Завдання 3:

Суддя багато років займається в спортивно-оздоровчому клубі і є його постійним членом. Він/вона, перебуваючи в прекрасній фізичній формі, погоджується на пропозицію власника клубу і дає згоду на розміщення своїх фото («до» і «після») в рекламній брошурі клубу. Ані коштів за розміщення таких фото, ані зменшення оплати за абонемент члена клубу суддя не отримав.

Завдання 4:

Суддя невеликого містечка після вечері із друзями у ресторані, вертаючись до офіціанта, ще не отримавши рахунку, зазначив: «Запиши на мій рахунок, ти ж мене повинен знати», чим викликав здивовані погляди оточуючих і позбавив офіціанта дару мови.

Завдання 5:

Суддя у невеликому населеному пункті приступає до розгляду цивільної справи. У судовому засіданні з'ясовується, що позивачем по справі є людина, з якою суддя відвідував (відвідувала) дитячий садочок, а з відповідачем проживає в одному під'їзді. Представник позивача був колегою судді по юридичній фірмі. Як повинен вчинити суддя в цій ситуації?

II-й ДЕНЬ:

Якщо група студентів одна – студентів спочатку направляють для вивчення роботи секретаря судового засідання, а потім помічника судді.

2-1. Дискусія щодо «домашнього завдання»

(до 60 хвилин)

Суддя-спікер починає другий день візиту із обговорення зі студентами «домашнього завдання».

Суддя зачитує для аудиторії фабули, а кожний студент висловлює свою думку з приводу її вирішення.

Залежно від кількості студентів, що приймають участь у візиті, суддя-спікер формує одну чи декілька підгруп студентів. Наприклад, якщо у візиті приймають участь 5 студентів – видається не доцільним розподіляти їх на декілька груп. В той же час, якщо Суд відвідують 10 студентів, для забезпечення більш ефективної роботи рекомендується розділити їх на дві групи по 5 осіб.

Якщо сформовано дві групи – одна група направляється для ознайомлення з роботою секретаря судового засідання, інша – помічника судді. Потім групи міняються між собою.

2-2. Ознайомлення студентів із роботою секретаря судового засідання

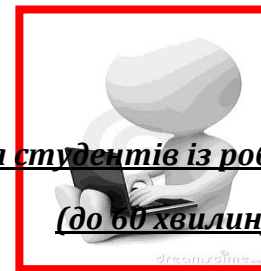
(до 60 хвилин)

На цьому етапі візиту, група студентів прикріплюється до секретаря судового засідання.

Студентів спочатку варто ознайомити з нормативно-правовим регулюванням роботи секретаря судового засідання. Наприклад, із нормами процесуального законодавства (якщо вони регулюють діяльність секретаря судового засідання); нормами Закону України «Про державну службу», Закону України «Про судоустрій і статус суддів»; Посадовою інструкцією секретаря судового засідання.

Студенти спостерігають за тим, які саме завдання щоденно виконує секретар судового засідання (направляє процесуальні документи учасникам судового процесу; ознайомлює сторін з матеріалами справи; складає протоколи судових засідань; формує матеріали судових справ; отримує судову кореспонденцію тощо), та, за можливості, залучаються до безпосереднього їх виконання.

Наприклад, студентам можна запропонувати спробувати підготувати процесуальні документи для їх направлення учасникам судового процесу (виписати конверти, поштові повідомлення); підшити матеріали справи.

2-3. Ознайомлення студентів із роботою помічника судді *(до 60 хвилин)*

Суддя-спікер (чи помічник судді) коротко розповідає про статус та функціональні завдання помічника судді.

Для цього студентів коротко ознайомлюють з нормативно-правовим регулюванням роботи помічника судді (Закон України «Про державну службу», Закон України «Про судоустрій і статус суддів»; Положення про помічника судді суду загальної юрисдикції; Посадовою інструкцією помічника судді.

По завершенню спілкування студентам надається можливість поділитись враженнями від побаченого та почутого протягом другого дня візиту.

Наприкінці другого дня пропонується надати студентам «домашнє завдання».

СТУДЕНТАМ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОПОНУЄТЬСЯ НАСТУПНЕ ЗАВДАННЯ:

Фабула:

Позивач звернувся суду з позовом до відповідача про визнання недійсним п. 2.2 договору підряду; стягнення заборгованості за договором підряду в сумі 170587,66 грн.

Обґрунтовуючи свої позовні вимоги позивач зазначає наступне.

В п. 2.2 договору підряду сторони домовились, що оплату виконаних позивачем робіт відповідач здійснює після отримання оплати за виконані роботи від ПАТ "АРГО".

Позивач вважає, що п. 2.2 договору підряду не відповідає вимогам чинного законодавства, а саме ст. 837 ЦК України (щодо відплатності договору підряду). Так, позивач вважає, що відповідний пункт договору підряду не визначає строку (терміну) виконання відповідачем свого грошового зобов'язання за договором, втім перешкоджає позивачу в отриманні від відповідача плати за виконані згідно договору роботи.

Позивач стверджує, що відповідач за договором підряду свої грошові зобов'язання не виконав, за виконані позивачем роботи не розрахувався, що призвело до виникнення заборгованості в сумі 170587,66 грн.

Про сплату відповідної заборгованості позивач звертався до відповідача з претензіями від 25.03.2015 р. та від 25.08.2015 р. Претензію від 25.03.2015 р. відповідач отримав 28.03.2015 р., втім, заборгованість не сплатив.

Відповідач заперечує проти задоволення позовних вимог. Так, відповідач вважає, що п. 2.2 договору підряду відповідає вимогам чинного законодавства, сторони підписали договір за взаємною згодою. У задоволенні позову в частині стягнення грошових коштів представник відповідача просив суд також відмовити, оскільки, хоча відповідна заборгованість дійсно існує, однак невиконання відповідних зобов'язань, на думку відповідача, сталося не з вини останнього, а у зв'язку з скрутним матеріальним становищем його контрагента (ПАТ "АРГО").

Питання:

- Визначте розмір судового збору за подання даної позовної заяви?

- Визначте підстави позову?

- Визначте предмет позову?

- Які докази, на Вашу думку, має надати позивач з огляду на те, які обставини він має підтвердити?

- Чи є підстави для залучення до участі у справі третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог?

- На Вашу думку, чи спроможні з юридичної точки зору заперечення відповідача?

- На Вашу думку, чи є підстави для задоволення позовних вимог в повному обсязі?

- При частковому задоволенні позовних вимог – як розподіляється судовий збір?

- Підготуйте проект судового рішення.

III-й ДЕНЬ

3-1. Дискусія щодо «домашнього завдання»

(до 60 хвилин)

Суддя-спікер починає третій день візиту із обговорення зі студентами «домашнього завдання».

Суддя зачитує для аудиторії фабулу, ставить на обговорення питання, що становили предмет вивчення студентами вдома, а кожний студент висловлює свою думку з приводу кожного питання.

3-2. Імпровізація судового засідання

(до 60 хвилин)

Суддя-спікер пропонує студентам прийняти участь в імпровізованому судовому засіданні від «А» до «Я» - починаючи з підготовки судового засідання до його завершення.

Наприклад, згідно з завданою додому фабулою спору, студенти обирають свої «ролі» - хто позивач, хто відповідач, хто третя особа тощо.

Після отримання кожним з студентів своєї ролі, вони виходять до коридору де очікують запрошення зайти до зали суду.

Секретар, як і в звичайному режимі, перевіряє повноваження кожного з учасників судового засідання.

Корисним буде паралельно нагадати студентам про статус представника учасника судового процесу; про те, яким чином підтверджуються його повноваження; про основні вимоги до документів, що підтверджують повноважень представників сторін; про правила поведінки в судовому засіданні тощо

«Учасників судового процесу» запрошують до зали суду.

Суддя починає розгляд справи в звичайному режимі.

Після завершення імпровізованого судового засідання рекомендовано надати студентам можливість висловити свої враження, задати запитання.

3-4. Кава із суддею

(до 60 хвилин)

На завершальній стадії візиту студентів пропонується провести з ними в невимушеній атмосфері бесіду із суддею.

Тепер студенти можуть відкрито поділитись загальними враженнями від візиту до суду; запропонувати власні ідеї щодо налагодження комунікації між судами та студентами правниками; залишити побажання щодо наступних візитів та програми їх наповнення.

Наприкінці бесіди також можна провести анонімне анкетування, в якому запропонувати студентам відповісти на питання щодо вражень від роботи суду; їх уявлення про роботу судді та працівника суду; їх враження від візиту (що сподобалось, а що – ні); їх професійні плани на професійне майбутнє (чи мають бажання працювати в судовій системі, можливо те бажання з'явилося після візиту до суду) тощо.

ПРИМІРНИЙ ПЛАН
організації візиту школярів до суду

Наприклад, візит 10 студентів до Суду заплановано на 25.12.2017 р. о 14:00 год. до 27.12.2017 р.

№	Організаційний захід	Строк виконання	Виконавець /виконавці	Результат	Відповідальна особа	Керівник
1	Погодити прізвища та ім'я всіх студентів , які приймуть участь у візиті	18.12.2017	Особа_1	Реєстраційний список із переліком ПІБ школярів	Особа_1	Суддя-спікер, Керівник апарату
2	Визначити перелік працівників Суду, які братимуть участь в організації та проведенні заходу (<i>щонайменше – помічник судді; секретар судового засідання; прес-секретар; фотограф</i>). Необхідно також визначити суддю, який матиме призначені судові засідання на день візиту студентів (25.12.2017 р.), попередити цього суддю про візит студентів та необхідність забезпечення залу суду, що дозволяє розмістити значну кількість вільних слухачів.	18.12.2017	Особа_1	Список працівників суду, які братимуть участь в організації та проведенні візиту. Участь прес-секретаря є обов'язковою	Особа_1	Суддя-спікер, Керівник апарату
3	Повідомити про захід регіональні ЗМІ згідно медіа-карти:	18.12.2017	Прес-секретар	Список ЗМІ, які приймуть участь у	Прес-секретар	Суддя-спікер, Керівник апарату

	<p>- повідомити телефоном;</p> <p>- направити запрошення поштою (електронною поштою);</p> <p>- отримати відповідь на запрошення.</p>			фіксації заходу		
4	<p>Зустріч студентів в приміщенні Суду, їх розміщення в залі Суду та реєстрація.</p> <p>Реєстрація проходить шляхом вказівки підпису студента навпроти свого прізвища в реєстраційному списку.</p>	<p>25.12.2017 13:50-14:00 год.</p>	Особа_1	Студенти та особи, що супроводжують розміщені в залі Суду	Особа_1	Суддя-спікер, Керівник апарату
5	Знайомство школярів із суддею, а також з організацією роботи Суду та працівниками Суду.	<p>25.12.2017 14:00-14:30 год.</p>	Суддя-спікер	Проведено доповідь Судді-спікера	Суддя-спікер	Суддя-спікер
6	Оглядова екскурсія по Суду	<p>25.12.2017 14:30-15:10год.</p>	Суддя-спікер,	Проведено оглядову екскурсію по Суду	Суддя-спікер,	Суддя-спікер
7.	Участь студентів у судовому засіданні	<p>25.12.2017 15:10-16:10</p>	Суддя, суддя-спікер	Студенти спостерігали за проведенням судових засідань	Суддя, суддя-спікер	Суддя, суддя-спікер
8.	Бесіда зі студентам щодо проведених судових засідань	25.12.2017	Суддя, суддя-спікер	Студенти надали запитання, що	Суддя, суддя-спікер	Суддя, суддя-спікер

		16:10-17:10		виникли у них під час участі в судових засіданнях		
9.	Надання студентам «домашнього завдання»	25.12.2017 17:10-17:20	Суддя-спікер	Студентам запропоновано на вирішення завдання	Суддя-спікер	Суддя-спікер
10.	Реєстрація студентів в кабінеті судді-спірка або в залі суду	26.12.2017 13:50-14:00 год.	Особа_1	Студенти відміtilись про візит до суду на другий день	Особа_1	Суддя-спікер
11.	Вирішення зі студентами «домашнього засідання», дискусія з цього приводу	26.12.2017 14:00-15:00 год.	Прес-секретар	Повідомлення здійснено (по телефону, на електронну адресу тощо)	Прес-секретар	Суддя-спікер
12.	Поділ студентів на дві групи (перша група – перші п'ять осіб з реєстраційного списку; друга група – решта осіб з реєстраційного списку)	26.12.2017 15:00-15:05	Суддя-спікер	Сформовано дві групи студентів	Суддя-спікер	Суддя-спікер
13.	Перша група студентів прикріплюється до секретаря судового засідання судді; друга група – до помічника судді	26.12.2017 15:00-15:05	Суддя-спікер	Студенти	Суддя-спікер	Суддя-спікер
14.	Ознайомлення студентів із роботою секретаря судового засідання	26.12.2017 15:05-15:45	Секретар судового засідання	Студенти знають як формувати справу, складати протокол судового засідання; направляти процесуальні	Секретар судового засідання	Суддя-спікер

				документи учасникам судового процесу; процедуру ознайомлення з матеріалами справи, отриманням справи з архіву тощо		
15.	Ознайомлення студентів із роботою помічника судді	26.12.2017 15:45-16:05	Помічник судді	Студенти знають основні завдання помічника судді, вимоги до кандидата на посаду, вимоги до роботи помічника, підходи до підготовки текстів процесуальних документів, фундаментальні знання щодо праці із правовими базами даних; ознайомлені із роботою діловодства тощо	Помічник судді	Суддя-спікер
16.	Надання студентам «домашнього завдання»	26.12.2017 16:05-16:25	Суддя-спікер	Студентам запропоновано на вирішення завдання	Суддя-спікер	Суддя-спікер
17.	Реєстрація студентів в кабінеті судді-спірка або в залі суду	27.12.2017 13:50-14:00 год.	Особа_1	Студенти відміtilись про візит до суду на другий день	Особа_1	Суддя-спікер
18.	Вирішення зі студентами «домашнього	27.12.2017	Прес-секретар	Повідомлення	Прес-секретар	Суддя-спікер

	засідання», дискусія з цього приводу	14:00-15:00 год.		здійснено (по телефону, на електронну адресу тощо)		
19.	Імпровізація судового засідання	27.12.2017 15:00-16:00	Суддя-спікер	Студенти знають весь процес участі в судовому засіданні :порядок підтвердження своїх повноважень та встановлення особи представника; хронологію процесуальних дій в судовому засіданні; правила звернення до судді під час судового засідання; правила поведінки в судовому засіданні тощо	Суддя-спікер Помічник судді Секретар судового засідання	Суддя-спікер
20.	Кава із суддею, під час якої учасники зможуть задати запитання та поділитися враженнями від Програми, а також висловити власні пропозиції щодо організації діяльності суду	27.12.2017 16:00-17:00	Суддя-спікер	Студенти поспілкувались із суддею «без краваток»	Суддя-спікер	Суддя-спікер
21.	Анонімне анкетування студентів	27.12.2017 17:00-17:15	Суддя-спікер	Студенти заповнили запропоновані анкети	Суддя	спікер

Використані ідеї:

Суярко Т.Д.

суддя, суддя-спікер Господарського суду Харківської області, член Ради суддів України

Шевчук Ю.В.

помічник судді Господарського суду Харківської області